1955 NOV. 15.

Hegyvidéki luxus-negyedből — épülő-bővülő iskolák kerülete

A szűk és szoros Várhegy gőgös úri világának meghosszabbított modern vetülete volt a XII. kerület — a Budahegyvidék — szétterjengős villavárosa. A Várhegy palotás urai, a vidéki kastélyok és tízezer holdak birtokosai ideépítették a kaszinószobáknál „meghittebb" szállásaikat. Diplomaták itt szellőztették magánéletüket, itt adtak bizalmas ebédeket s vacsorákat. A pesti tőzsdenegyed nagypolgárai a *„Jobb üzletmenetért!"* jelszava alatt javarészt itt rendezték be otthonaikat. Örökzöld parkok fényűző habarcs-villáiban, hol az ízléstelen bútorok közt a hall „kőbútorá"-nak számított egy-egy beépített szökőkút . . .

E hűvös és ízléstelen villák rideg lakóinak jeges gőgje ülte meg a régi XII. kerületi elöljáróságot is.

Kétféle módon fogadták itt annakidején a feleket. A kerület nagy-nagy előkelőségeit, vagy azok úgynevezett jogi képviselőit süppedő bársonyfotelekbe ültették. A másfajta feleket, a dolgozó embereket — a kerület kisiparosait, kiskereskedőit, dolgozó értelmiségieket, be-betévedő munkásfeleket — a folyosókon várakoztatták óraszámra. Ez utóbbiaknak már közönséges szék, vagy fapad sem jutott s állva kellett stációzniok a végtelenségig.

Nincs protekciós fotel

Ez az ellentmondás süllyedt el örökre az új rend közigazgatásában.

— *A dolgozók kerületévé vált a mi kerületünk is* — mondja *Lombos* Mihály, a kerületi tanács végrehajtóbizottságának elnöke. — S ez a változás elsősorban itt, a kerületi tanács székházában fogható meg leginkább. *Nincs protekciós fotelünk, de állva-várakoztatás sincs többé a tanácsházzá avatott régi elöljáróságon.* Bármilyen sokan jönnek hozzánk, mindenkinek jut szék. Ülve mondhatja el, miért jött, mit kíván a kerületi tanácstól. S noha a kerületi tanács dolgozói serény munkaversenyben dolgoznak, mégis van mindig annyi idejük, hogy a barátságosan leültetett feleket alaposan meghallgassák s ügyeiket a legjobban eligazítsák.

Tömegével kínálják önmagukat megoldásra a problémák ebben a kerületben. E kerület megújulása nemcsak helyi előnyöket nyújt, de országos érdekkörű.

Dupla lélekszám

— *Nincs még egy másik közigazgatási egység Magyarországon* — magyarázza Lombos elnök —, *amelynek területén annyi kórház, gyógyintézet és gyermeknevelő intézet volna, mint a mi kerületünkben.* Budapest gyermeknevelő intézeteinek 80 százaléka a XII. kerületben van. Ez a kerület nőtt meg aránylag lakossága számát tekintve a legnagyobb mértékben. Míg a multban az *egykés* és a *gyermektelen nagypolgárság* tartotta megszállva a Budahegyvidéket s ugyanakkor ezen a területen alig harmincezerre volt tehető a lakosok száma, ma viszont csaknem *hatvanezer.* A lélekszámnak ez a megduplázódása önmagában is élénk bizonyság, hogy a dolgozó családos emberek kerületévé vált a XII. kerület.

— Hol fér el ez a megduplázódott lélekszám?

— Az egykori villák túltágasak voltak. Egy-egy 9 szobás nagypolgári villalakást magától értetődően osztottunk szét három dolgozó család számára. Így a munkásélet sűrűje árad forrón a régi rideg falak között. A dolgos élet családjai kisebb helyen is aránylag kényelmesebb módon elférnek egymás mellett, mint a régi dúsgazdag, henyélő terpeszkedők.

Hanem azért a háború még a háborús üzérek villáit sem kímélte. A háború itt is pusztított. Mintegy visszaülött a háború-csinálókra. Rengeteg romos lakást hoztak helyre a dolgozók. S ma már nincsenek eltakarítatlan romok a kerületben.

Újjáépítés helyett ma már *új építések* folynak.

— Az iskolaépítés a legfőbb gondunk — mondja a kerületi tanács titkárságának női vezetője —, mert a lélekszaporulat a dolgozók iskolásgyermekeinek hatalmas növekvő számában tükröződik legélesebben. Azelőtt itt csak az előkelő magániskolák építésére fordítottak gondot. A gazdag előkelők kisszámú gyermekei kevesedmagukkal töltötték meg egy-egy fényűzően berendezett magániskolát, míg a nyilvános állami iskolák osztályai túlzsúfoltak voltak s 40—50 növendék jutott egy-egy tanítóra, jórészt kisiparosok, kiskereskedők, kishivatalnokok gyermekei. A dolgozók gyermekeinek korszerű tanítása semmiképpen sem volt szíve ügye a levitézlett wolffista fővárosvezetőknek.

Több tanterem, több pedagógus

Ezek nagy-nagy mulasztásait hozza helyre a Tanács. Ha a dolgozók gyermekei számára már a felszabadulás előtt is kevés volt itt az iskola és az osztályterem, ma legalább kétszerannyi gyermek jár s ezek még több termet és pedagógust kívánnak.

— Az épülő és bővülő iskolák kerülete vagyunk — mondja a kerületi tanács elnöke. — Uj, hatalmas iskolát építettünk fel a *Budakeszi-úton 110 személyes internátussal.* Itt a közelben nemcsak kitataroztuk a *Márvány-utcai iskolát,* de olyannyira kibővítettük, hogy *1100 gyermek* — fiú- és leány vegyest — belefér. A *Laura-utcai* iskola kihelyezett osztályait most egy épületbe fogtuk össze. Az *Ujtörő Város* közelében, a Normafa-út 32. szám alatt is új, pompás, modern iskola épült. S ezzel szülőket és gyermekeket egyaránt megkíméltünk a távgyaloglástól. A Diana-utcai iskolát is kibővítettük.

Buda legszebb színpada

Az azelőtt rideg parkokba a FÖKERT új életet hozott. A levegős parkokat gyermekjátszóterekké formálták át. A kerületi tanácsház mögötti park pedig nemcsak gyermekjátszótérré vált, de Buda legszebb szabadtéri színpadává. Zajlott itt hangverseny éppenúgy, mint szabadszínjátszó csoportok, üzemi kultúrbrigádok előadásai, szabadtéri bábés fényjátékok.

A kerületi tanács hozta helyre az utakat is. A jánoshegyi kilátóhoz — Budapest dolgozóinak legszebb kirándulóhelyére — a Tanács adta át a forgalomnak a gyönyörű új autóutat. A háborús belövésekkel felszakított makadámutakat a Tanács az egész kerületben rendbehozta.

A tanácsház közelében székel a *földalatti gyorsvasút vezérkara.* E kerületben lesz a most megindult budapesti Me'ro-építés délivasúti végállomása. Ezt büszkén hangoztatja minden XII. kerületi dolgozó.

Másik érdekesség a XII. kerületi tanács életében. A kerületi tanács azt kérte a nagybudapesti tanácstól, hogy a budai épületek karbantartására is állítsanak fel egy külön Budai Karbantartó NV-t. A karbantartási munkálatokba, akárcsak a jelenleg folyó téli építkezésekbe — a kerület kisiparosait is bevonják.

Teljesült vágyak

Nincs huza-vona többé a beérkező panaszok kivizsgálásával, kérelmek elintézésével sem. *A farkasréti lakosok régi vágyát teljesítette nemrégiben a Tanács.* Az 59-es villamos hajnali szolgálati kocsija eddig csak a Csörsz-utcáig közlekedett. Most már a farkasréti végállomásig kimegy. Ennek az a nagy előnye, hogy időben bejutnak a farkasréti dolgozók Csepelre és Ujpestre. Pedig ezt csak egyszerű levélben kérték és mégis 24 óra alatt elintéződött a kérés. *Uj csecsemővédő intézet* felállításával büszkélkedik a kerületi tanács szociális osztálya. A kereskedelmi osztály pedig okkal és joggal sűrítette meg a *KÖZÉRT-fiókok számát,* nagy örömére a XII. kerület dolgozóinak, kiket a multban az egymástól távoleső és kevés bolt miatt könnyen csapdájába vont a lánckereskedelem. A nagy GYÜMÉRT-boltok és az állami nagykereskedelem nagy örömük a kiskereskedőknek is, akiknek nem kell többé csaknem *tízkilométeres zarándokutakat tenni,* hogy megtölthessék boltjaikat. Itt épül fel Buda egyik *legnagyobb sporttelepe,* mégpedig a Testnevelési Főiskoláé — az *Alkotás-utca és a Győri-út között.*

Termékeny javaslatok

A kerület legnagyobb üzeme, a *Magyar Optikai Művek,* preciziós iparunk egyik büszkesége. Ennek az üzemnek a dolgozói jelentik a *haladás derékhadát* ebben a kerületben. Nos, az Optikai Művek hatalmas kultúrháza most épül s ha felépül, ez lesz Budahegyvidék dolgozóinak kultúrközpontja, a XII. kerület dolgozó kisembereinek *szellemi főerőssége.*

A kerület dolgozói *nemcsak kapnak* a Tanácstól, de *adnak is* már annak. Ötletekkel, javaslatokkal könnyítik a maguk közigazgatási embereinek munkáját. A kerületi tanácstagok eddigi fogadóóráin például a termékeny javaslatok tömegével jöttek a felek: elmondották, hol kell *új erdei utakat* építeni, *új emléktáblákat,* padokat elhelyezni, *betemetett forrásokat* feltárni stb.

Ime a tanuság: hogyan vált a hideg, gőgös úri villák kerülete a dolgozók egyik legbarátságosabb kerületévé.

Nagy Tibor